

# Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen

Jälleenmyynnin koulutus 2023



# Mitä on rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen

## Rahanpesu

Rahanpesua on tietoinen rikoksella hankitun tai sen tilalle tulleen omaisuuden tai rikoksen tuottaman rikoshyödyn vastaanottaminen, käyttäminen, muuntaminen, luovuttaminen, siirtäminen tai välittäminen, jossa on tarkoituksena omaisuuden tai varojen laittoman alkuperän tai rikoshyödyn peittäminen tai häivyttäminen taikka rikosentekijän avustaminen välttämään rikoksen oikeudelliset seuraamukset.

Lisäksi rahanpesua on rikoksella hankitun omaisuuden todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin tai siihen kohdistuvien määräämistöiden tai oikeuksien peittäminen tai häivyttäminen.

## Rahanpesussa epäily kohdistuu varojen alkuperään

## Terrorismin rahoittaminen

Terrorismin rahoittamista on varojen antaminen, kerääminen tai siirtäminen joko suoraan tai välillisesti terrorismin rahoittamiseen tai tietoisena siitä, että niillä rahoitetaan terrorismia.

Olennaista on, että varat ohjataan terrorismin rahoittamiseen.

## Terrorismin rahoittamisessa epäily kohdistuu varojen käyttökohteeseen

**Rahanpesun torjunta on merkittävä osa rikostorjuntaa, koska rikoksilla saadulla hyödyllä yleensä rahoitetaan uusia rikoksia. Rikoshyödyn pois ottaminen ja rahanpesun estäminen ovat tehokkaimpia keinoja estää uusien rikoksien tekeminen.**

# Voimassa oleva kansallinen sääntely Suomessa

## Olennaisin lainsäädäntö Santanderin ja sen jälleenmyyjien näkökulmasta:

- Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (444/2017)
- Rikoslaki (39/1889), luku 32 ja luku 34 a (rangaistukset rahanpesu- ja terrorismirikoksista)

## Lisäksi:

- Laki rahanpesun selvittelykeskuksesta (445/2017)
- Laki varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi (325/2013)
- Pakotelaki (659/1967)
- Valtioneuvoston asetus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetuista merkittävistä julkisista tehtävistä (610/2019)
- Valtioneuvoston asetus menettelyistä asiakkaan tuntemiseksi ja riskitekijöistä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä (929/2021)

# Asiakkaan tunteminen/tunnistaminen

Asiakas on aina tunnistettava ja henkilöllisyys todennettava luotettavasta asiakirjasta (passi, henkilökortti) tai vahvan sähköisen tunnistautumisen kautta (TUPAS)

Tunnistaminen on suoritettava asiakassuhteen alussa ennen kuin asiakas voi käyttää liiketoimeen sisältyviä varoja ja omaisuutta tai ennen kuin asiakassuhde perustetaan. Tämän lisäksi myös oikeushenkilöasiakkaan (esim. yrityksen) tosiasialliset edunsaajat on tunnistettava ja tarvittaessa todennettava.

Myyjäliike, joka toimii Santanderin edustajana rahoitussopimuksissa vastaa asiakkaidensa tunnistamisesta.

Kiinnitettävä erityisesti huomiota liiketoimiin, jotka poikkeavat tavanomaisesta esimerkiksi;

- rakenteeltaan tai suuruudeltaan
- ilmoitusvelvollisen koon tai toimipaikan suhteen
- liiketoimella ei ole ilmeistä taloudellista tarkoitusta
- liiketoimet eivät sovi yhteen sen kokemuksen tai tietojen kanssa, jotka ilmoitusvelvollisella on asiakkaasta (tai verrattuna vastaavantyyppiseen asiakkaaseen)

# Asiakkaan tunteminen/tunnistaminen

Asiakkaaseen voi liittyä tavanomaista suurempi rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski, jos:

- liiketoimi toteutetaan epätavallisissa olosuhteissa;
- asiakkaan asuinpaikka tai kotipaikka on maantieteellisen riskin omaava maa (ks. oikea sarake);
- henkilökohtaisten varojen hallintaan käytetään oikeushenkilöä tai oikeudellisia järjestelyjä;
- yrityksessä on hallintarekisteröinnin hoitaja tai sen osakkeet on laskettu liikkeeseen haltijaosakkeina;
- tuotteet ja liiketoimet saattavat vaikeuttaa asiakkaan tai tosiasiallisen edunsaajan tunnistamista;
- yritystoiminnassa käytetään paljon käteissuorituksia;
- liiketoimi toteutetaan huomattavana käteissuorituksena; tai
- yrityksen omistussuhteet vaikuttavat epätavallisilta tai liian monimutkaisilta verrattuna yrityksen liiketoiminnan luonteeseen.

Asiakkaan, tuotteen tai palvelun maantieteelliseen sijaintiin liittyviä riskitekijöitä, joihin voi liittyä tavanomaista suurempi rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riski, ovat:

1. sijainti kolmannessa maassa, jossa keskinäisten arviointikertomusten, yksityiskohtaisten arviointikertomusten tai julkaistujen seurantakertomusten taikka muiden vastaavien luotettavien lähteiden mukaan ei ole tehokkaita rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntajärjestelmiä;
2. sijainti kolmannessa maassa, jossa luotettavien lähteiden mukaan on huomattavasti lahjontaa tai muuta rikollista toimintaa;
3. sijainti kolmannessa maassa, johon kohdistuu Euroopan unionin tai Yhdistyneiden kansakuntien määräämiä pakotteita, vienti- tai tuontikieltoja taikka vastaavia toimenpiteitä; tai
4. sijainti kolmannessa maassa, joka rahoittaa tai tukee terroritoimintaa tai jossa toimii tunnettuja terroristijärjestöjä.

# PEP (Politically Exposed Person) Poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö

- PEP (poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö) sekä PEP-henkilön perheenjäsenet ja yhtiökumppanit (*relatives and close associates*, RCA)
- Korkea julkinen virka, mm. valtion tai hallituksen päämies, ministeri (vara- tai apulaisministeri), parlamentin jäsen, korkeimman oikeuden jäsen, suurlähettiläs, puolustusvoimien kenraali, valtio-omisteisten yritysten johto, poliittisten puolueiden johtoelinten jäsenet, keskuspankin jäsenet (tarkemmat määritelmät löytyvät rahanpesulaista (444/2017) sekä valtioneuvoston asetuksesta (610/2019))
- Henkilöä ei pidetä enää poliittisesti vaikutusvaltaisena henkilönä kun hän ei ole toiminut enää merkittävässä julkisessa tehtävässä vähintään vuoteen (**laki muuttuu 1.3.2024**, jonka jälkeen riskiperusteista arviointia sovelletaan niin kauan 12 kuukauden jälkeen, kunnes asiakassuhteeseen ei enää arvioida liittyvän PEP-ominaista riskiä)
- Edellyttää riskiperusteista menettelyä sen toteamiseksi, onko asiakas PEP → käytännössä toimii yleensä itseilmoituksella
- Asiakassuhteen aloittaminen PEP/RCA-asiakkaan tai asiakkaan kanssa, jonka tosiasiallinen edunsaaja on PEP/RCA-henkilö, edellyttää Santanderilta:
  1. ylemmän johdon hyväksyntää asiakassuhteen aloittamiselle tällaisen asiakkaan kanssa;
  2. asianmukaisia toimenpiteitä saadakseen selvityksen sellaisen varallisuuden ja varojen alkuperästä, jotka liittyvät kyseiseen asiakassuhteeseen tai liiketoimeen; ja
  3. tehostetun jatkuvan asiakassuhteen seurannan järjestämistä.

# Tosiasiallisen edunsaajan/omistajan tunnistaminen

Tosiasiallinen edunsaaja on se, jonka hyväksi liiketoimi toteutetaan TAI jonka määräysvallassa oikeushenkilöasiakas (esim. yritys) on, ja joka viime kädessä:

- omistaa suoraan tai välillisesti suuremman kuin 25 % osuuden oikeushenkilön osakkeista tai muuten omistaa vastaavan osuuden oikeushenkilöstä;
- käyttää suoraan tai välillisesti suurempaa kuin 25 % osuutta oikeushenkilön äänioikeuksista, ja tämä äänimäärä perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin, tai;
- käyttää muulla tavoin tosiasiallisesti määräysvaltaa oikeushenkilössä.

Yhtiöiden, joiden arvopaperi on julkisen kaupankäynnin kohteena (ns. pörssiyhtiöt), tosiasiallisia edunsaajia ei tarvitse lain mukaan tunnistaa. Tämä ei koske pörssiyhtiöiden listaamattomia tytäryhtiöitä.

Henkilöyhtiöiden (AY, KY, T:MI jne.) tosiasiallisina edunsaajina pidetään kaikkia vastuunalaisia yhtiömiehiä ja mahdollista toimitusjohtajaa.

Tosiasiallisista edunsaajista tulee tunnistaa (1) koko nimi, (2) suomalainen henkilötunnus (ulkomaisen henkilötunnuksen tapauksessa kansalaisuus ja syntymäaika), (3) kansalaisuus, (4) asuinmaa, (5) onko kyseessä PEP/RCA sekä (6) omistusosuus/määräysvalta/muu peruste, johon tosiasiallinen edunsaajuus perustuu.

Aina kun kyseessä on yritysasiakas, jolla on (1) tosiasiallisten edunsaajien lisäksi vähemmistöosakkaita, (2) omistus on välillistä muiden yritysten kautta taikka (3) jonka tosiasiallisia edunsaajia ei voida määrittää omistus- ja määräysvaltasuhteiden kautta (esim. kukaan ei omista yli 25 %) tulee lisäksi toimittaa omistusrakenne, josta käy ilmi yrityksen omistajat (sekä henkilöt että yritykset) ketjun loppuun saakka.

Yritysomistajista tarvitaan nimi, yritystunnus ja maa johon yritys on rekisteröity. Omistusketju tulee kuvata mahdollisimman selkeästi ja sen tulee selvästi osoittaa tosiasialliset edunsaajat, yritysomistajat sekä muut vähemmistöosakkaat.

Omistusrakenteen tulee kuvata 100 % asiakasyrityksen omistuksesta.

# Tosiasiallisen edunsaajan/omistajan tunnistaminen

Yhdistyksen, säätiön, uskonnollisen yhdyskunnan, asunto-osakeyhtiön, keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön sekä julkisoikeudellisen yhteisön tosiasiallinen edunsaaja

- Yhdistyslaissa tarkoitetun aatteellisen yhdistyksen tosiasiallisina edunsaajina pidetään yhdistysrekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä.
- Uskonnonvapauslaissa tarkoitetun uskonnollisen yhdyskunnan tosiasiallisina edunsaajina pidetään uskonnollisten yhdyskuntien rekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä.
- Säätiölaissa tarkoitetun säätiön tosiasiallisina edunsaajina pidetään säätiörekisteriin merkittyjä hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniä.
- Asunto-osakeyhtiölaissa tarkoitetun asunto-osakeyhtiön ja keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön tosiasiallisina edunsaajina pidetään kaupparekisteriin merkittyjä hallituksen jäseniä.
- Julkisoikeudellisen yhteisön tosiasiallisina edunsaajina pidetään oikeushenkilön toimitusjohtajaa tai muuta vastaavassa asemassa olevaa henkilöä, hallituksen puheenjohtajaa ja hallituksen varsinaisia jäseniä.



# Jos epäilet rahanpesua tai terrorismin rahoittamista

Jos epäilet rahanpesua tai terrorismin rahoittamista, tee ilmoitus epäilyttävästä tai poikkeavasta liiketoimesta rahanpesun selvittelykeskukselle. Ilmoitus tulee tehdä viipymättä, jotta varoja ei siirrettäisi viranomaisten ulottumattomiin. Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta on tehtävä myös riippumatta siitä, onko asiakassuhde perustettu tai siitä kieltäydytty tai onko liiketoimi suoritettu, keskeytetty tai siitä kieltäydytty.

Rahanpesuilmoitus ei ole rikosilmoitus eikä sen tekeminen edellytä rikoksen laadun tai tunnusmerkkien tuntemista. Asiakkaalle ei koskaan saa paljastaa mikäli hänestä on tehty rahanpesuilmoitus.

Epäilyttävä liiketoimi saatetaan havaita vasta jälkeenpäin. Ilmoitusvelvollisuus on tällaisissakin tilanteissa, ja ilmoittamatta jättäminen on rangaistavaa.

Jos liiketointa ei voida jättää kesken taikka jos liiketoimen keskeyttäminen tai siitä kieltäytyminen todennäköisesti vaikeuttaisi liiketoimen tosiasiallisen edunsaajan selville saamista, ilmoitusvelvollinen voi suorittaa liiketoimen loppuun.

Rahanpesuepäilyä koskevan ilmoituksen tekeminen on poikkeus salassapitomääräyksistä. Valvottava ei joudu vahingonkorvausvastuuseen asiakkaalle aiheutuvasta taloudellisesta vahingosta, joka johtuu esimerkiksi liiketoimen keskeyttämisestä, selvittämisestä tai ilmoituksesta rahanpesun selvittelykeskukselle, jos se on noudattanut asianmukaista huolellisuutta.

Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta on tehtävä sähköisesti rahanpesun selvittelykeskuksen tarkoitukseen varaamaa erityistä sovellusta käyttäen. Ilmoitus voidaan erityisestä syystä tehdä myös muuta salattua yhteyttä tai tietoturvallista menettelyä käyttäen.

Rahanpesun selvittelykeskukseen voi tarvittaessa olla yhteydessä puhelimitse tai sähköpostilla.

# Milloin ilmoitus on tehtävä?

## Liiketoimen taustaa tulee selvittää esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- Liiketoimi poikkeaa tavanomaisesta suuruudeltaan tai rakenteeltaan.
- Liiketoimella ei ole ilmeistä taloudellista tarkoitusta.
- Liiketoimi ei sovi yhteen asiakkaan taloudellisen tilanteen kanssa.

## Ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle tulee tehdä ainakin seuraavissa tilanteissa:

- Poikkeava liiketoimi vaikuttaa asiakkaalta pyydetyn selvityksenkin jälkeen epäilyttävältä.
- Epäilyttävä liiketoimi havaitaan jälkeinpäin tai jälkeinpäin ilmenee seikka, joka tekee liiketoimesta epäilyttävän.
- Palveluntarjoaja suorittaa epäilyttävän liiketoimen, koska kieltäytyminen vaikeuttaisi edunsaajan tai tapauksen selvittämistä.
- Palveluntarjoaja kieltäytyy poikkeavasta tai epäilyttävästä liiketoimesta.

Uuden, 23.3.2023 voimaan astuneen lakimuutoksen mukaan epäilyttävällä liiketoimella tarkoitetaan **asiakkaan epätavallisia liiketoimia, joiden tosiasiallista tarkoitusta tai tavoitetta ilmoitusvelvollinen ei ole kyennyt selvittämään, sekä asiakkaan liiketoimia, jotka selvityksen jälkeen vaikuttavat epätavallisilta ilman asianmukaista perustetta.**

Tällöin on tehtävä viipymättä ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävästä liiketoimesta.

# Miten toimia?

Ilmoituksen epäilystä voi tehdä rahanpesun selvittelykeskukselle  
<https://rahanpesu.fi/yhteystiedot>

## Lisätietoa

- <https://poliisi.fi/rahanpesu> lisää tietoa liittyen rahanpesun estämiseen
- <https://www.finanssivalvonta.fi/rahanpesun-estaminen/>  
Finanssivalvonnan rahanpesua koskeva sivusto josta löytyy voimassa olevat säännökset ja laki koskien rahanpesua

## Santanderin yhteystiedot

- Mikäli sinulla on jotain kysyttävää, voit olla yhteydessä Santanderin omaan yhteyshenkilöösi

# Thank You.

Our purpose is to help people  
and business prosper.

Our culture is based on believing  
that everything we do should be:

**Simple Personal Fair**



MEMBER OF  
**Dow Jones  
Sustainability Indices**  
In Collaboration with RobecoSAM

